

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 13 februari 1900, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om straffregister.

Genom proposition, n:o 18, af den 22 december 1899, hvilken af båda kamrarne blifvit till lagutskottets behandling hänvisad, har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att, under förutsättning att det vid senaste riksmöte till hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antagna förslag om ändring i § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen i syfte att deri införa skydd mot obehörigt meddelande af utdrag ur straffregistret varder bifallet, antaga följande förslag till

Lag om straffregister.

1 §.

I justitiedepartementet skall finnas straffregister, innehållande uppgifter, som i denna lag stadgas, angående dem, som genom utslag af rikets domstolar

blifvit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller för snatteri till böter, eller

förklarats ovärdiga att i rikets tjenst nyttjas eller att föra andras talan inför rätta, eller

blifvit för brott ställda under framtiden.

Bih. till Riksd. Prot. 1900. 7 Saml. 4 Häft. (N:o 7)

2 §.

För en hvar, om hvilken blifvit så dömdt, som i 1 § sägs, skall från domstolen till registret lemnas särskild uppgift, innefattande upplysning om den dömdes namn och hvad i öfrigt må erfordras till hans betecknande samt om förbrytelsen och domen.

3 §.

De straffuppgifter, som i 2 § afses, skola i justitiedepartementet hållas ordnade efter de dömdes namn.

4 §.

Varder i mål, deri blifvit så dömdt, som i 1 § sägs, den dömden af högre rätt från ansvar befriad eller ock ansedd skyldig allenast till annat ansvar, än i samma § afses, skall om domen lemnas uppgift till registret.

I fall, der Konungen af nåd efterskänker eller mildrar straff eller annan påföljd, hvarom straffregistret skall innehålla upplysning, varde jemväl derom uppgift till registret meddelad.

5 §.

Fångvårdsstyrelsen åligge att hvarje månad till registret lemna uppgift å dem, som under den närmast föregående månaden från straffanstalterna frigifvits efter undergående af bestraffning för brott, som tillika medfört förlust af medborgerligt förtroende, eller af fängelsestraff för stöld eller snatteri. Derjemte skall hvarje år före januari månads utgång från fångvårdsstyrelsen insändas förteckning å de i straff- och tvångsarbetsanstalterna intagna personer, som under näst föregående året affidit.

6 §.

Varda böter, som ådömts för snatteri, indrifna, åligge den uppördsman, som verkställt indrifningen, att ofördröjligen derom lemna uppgift till registret med angifvande af den bötfäldes namn samt domstolen och dagen för utslaget.

7 §.

Straffuppgift skall afskiljas ur registret:

derest den dömde, enligt vunnen upplysning, genom högre rätts laga kraft egande dom blifvit från ansvar befriad eller ock ansedd skyldig allenast till annat ansvar, än i 1 § afses;

då genom den i 5 § föreskrifna förteckning eller annorledes vunnits tillförlitlig upplysning, att den dömde affidit; samt

då nittio år förflutit från den dömdes uppgifna födelseår.

8 §.

Utdrag af registret skall meddelas, då framställning derom göres af domstol, Konungens befallningshafvande eller allmän åklagare eller af annan myndighet, hvilken enligt lag eger förordna om häktning, så ock på begäran af fångvårdsstyrelsen.

Till annan myndighet, än nu är sagdt, så ock till enskild, hvars rätt må vara på upplysning ur registret beroende, skall registerutdrag lemnas, der Konungen för särskildt fall dertill gifvit tillstånd.

9 §.

I fråga om meddelanden till utländska myndigheter rörande gifna straffdomar eger, under förutsättning af ömsesidighet, Konungen utfärda bestämmelser.

10 §.

Närmare föreskrifter om uppgifterna till straffregistret och om registrets förande meddelas af Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1901; dock skall ej uppgift från högre rätt insändas i mål, hvari före sagda dag dom af innehåll, som i 1 § sägs, blifvit af lägre domstol meddelad.

Sedan Riksdagens justitieombudsman i skrivelse den 29 november 1879 gjort underdånig framställning om inrättande i Stockholin af en för hela riket gemensam anstalt, från hvilken domstolar och andra myndigheter skulle ega att på anfordran erhålla upplysningar rörande dömda förbrytare, så och efter det i utlåtanden, som af fängvårdsstyrelsen och åtskilliga andra myndigheter blifvit öfver berörda framställning afgifna, föreslagits att, i stället för nämnda anstalt, den under tillsyn af Stockholms polisstyrelse utgifna tidningen »Polisunderrättelser» skulle komma att innehålla ifrågavarande upplysningar, samt öfverståthållareembetet gjort särskild hemställan, att med anledning af bestämmelserna i lagen den 20 juni 1890, angående ändring i vissa delar af strafflagen, »Polisunderrättelser» måtte i angifvet hänseende fullständigas, uppdrog Kongl. Maj:t den 11 september 1891 åt en komité att utreda, hvilka åtgärder lämpligen kunde böra vidtagas med anledning af justitieombudsmannens och öfverståthållareembetets omförmälda framställningar samt derom inkomma med utlåtande och förslag.

Denna komité afgaf sitt betänkande den 30 september 1892.

Komitén erinrade deri till en början, hurusom den svenska strafflagstiftningen för ett rätt utmätande af straffen förutsatte, att domaren toge hänsyn ej allenast till de omständigheter, som karakteriserade sjelfva den brottsliga handlingen, utan äfven till förhållanden, som med afseende å den tilltalade individen antingen kunde gifva anledning till mildring af straffet eller ock framvisa behofvet af ökad straff för rättande af den lagstridiga viljan. För sådant ändamål vore i allmänhet för domaren af vigt att känna den tilltalades föregående vandel och särskildt, huruvida och i hvad mån han förut gjort sig saker till lagöfverträdelse och därför ådragit sig bestraffning. I all synnerhet vore enligt den svenska lagstiftningen sådan kännedom behöflig för tillämpning af de lagens stadganden, enligt hvilka undergången bestraffning för visst slag af brott medförde användning af en annan och högre straffskala för nytt brott af samma slag.

Efter att hafva påvisat, att prestbetygen, hvilka sedan gammalt utgjort och ännu i hufvudsaklig mån utgjorde källan för vinnande af kunskap om tidigare straffdomar öfver den, som blifvit för brott tilltalad, numera på grund af åtskilliga, närmare angifna förhållanden ej vidare innehölle de i berörda hänseende nödiga upplysningarna, samt att tidningen »Polisunderrättelser» beredde tillfälle till upplysning endast om en del af de brott, angående hvilka kännedom för domstolarne vore af nöden, hvarjemte framhålles, att åt tidningens meddelanden ej tillnåtes sådant vitsord, att domstolarnes utslag ansåges kunna på dem grundas, öfvergår

komitén till bedömande af frågan, huru omförmälda angelägenhet lämp-
ligen skulle kunna ordnas på ett mera tillfredsställande sätt än hittills
 varit fallet, då domstolarne ofta, der tilltalade personers föregående lefnads-
 omständigheter icke varit säkert kända, nödgats att med ledning af de
 tilltalades egna uppgifter eller eljest inlupna underrättelser söka förskaffa
 sig erforderliga upplysningar medelst skriftväxling med presterskap och
 andra myndigheter, hvilket haft till följd, att ransakningstiden förlängts,
 utan att likväl alltid domstolens bemödanden kröntes med framgång.

Komitén förutskickar dervid en kortfattad redogörelse för de särskilda
 åtgärder, som i en del utländska lagstiftningar blifvit vidtagna för be-
 redande af kännedom om tilltalade personers föregående förhållanden med
 afseende å brottslighet och ådragna bestraffningar. Enligt hvad komitén
 upplyser, har man derutinnan i allmänhet valt någon af följande tre ut-
 vägar.

Den första består deri, att uppgifter om de dömda samlas i deras
 födelse- eller boningsorter hos vederbörande församlingsföreståndare eller
 andra myndigheter, från hvilka upplysningar sedermera kunna af åklagare,
 domare m. fl. vid behof inhemtas. Den andra utvägen består i publicerande
 och kringvändande till myndigheterna af tryckta straff-förteckningar. Den
 tredje utvägen slutligen kännetecknas derigenom, att på särskilda blanketter
 utskrifna uppgifter angående dömda hopsamlas för bestämda större distrikt
 sålunda, att till någon hufvudort inom hvarje distrikt uppgifter från dom-
 stolarne i alla delar af landet insändas rörande förbrytare, som finnas
 hafva sin födelseort inom distriktet, under det uppgifter angående sådana,
 om hvilkas födelseort upplysning saknas, insändas till en centralpunkt för
 hela landet.

För bedömande, hvilket af nämnda tre i utlandet använda system
 kunde med största fördel användas i vårt land, måste efter komiténs
 mening först bestämmas, rörande hvilka förbrytelser och straff upplysningar
 skulle tillhandahållas. I detta afseende har komitén, efter utredning, stannat
 vid den åsigt, att de anordningar, som skulle vidtagas för beredande af
 upplysningar angående förut ådömda bestraffningar, borde omfatta alla de
 fall, då någon af svensk domstol dömts till straffarbete eller fängelse eller
 för snatteri till böter äfvensom de fall, då någon stälts under framtiden
 för groft brott.

Hvad fängelse och straffarbete vidkomme, häntydde detta straffs
 ådömande på brottslighet af den art, att kunskap om förbrytelsen vore af
 betydelse vid utmätande af straff för en senare förbrytelse; och hvad an-
 ginge det förhållandet att någon, som stälts under tilltal för svårare brott,
 ej kunnat deråt fällas, men likväl så mycken bevisning förekommit, att

saken lemnats åt framtiden, innebure detta, att ransakningen icke blifvit definitivt avslutad, utan kunde återupptagas, derest omständigheterna framdeles skulle dertill gifva anledning. Blevne nu den, som stälts under framtiden, tilltalad för nytt brott, kunde under ransakningen angående det nya brottet yppas förhållanden, tjenande till bevisning angående det förra brottet; och ansåg komitén med afseende derpå, samt då den omständigheten, att tilltalad person förut blifvit stäld under framtiden för groft brott, måste i och för sig vara af synnerlig vigt vid ransakningen angående nytt brott, att upplysning i angifna hänseende borde för domstolarne vara att tillgå.

Förbrytelse, för hvilken blifvit dömdt till lindrigare straff än fängelse, vore enligt komiténs tanke af den art, att kännedom derom i allmänhet icke vore af väsentlig vigt i händelse af ny lagföring, och dertill komme, att samlande af uppgifter rörande alla ådömda bötesstraff skulle i hög grad försvåra den föreliggande angelägenhetens orduande på ett ändamålsenligt sätt. Vid förseelser, för hvilka i lag eller allmän författning stadgades tillämpning af förhöjd straffskala vid iteration, vore likväl kännedom om förut för liknande förseelser ådömda bötesstraff af större betydelse. Emellertid ansåg sig komitén ej böra förorda insamlande af uppgifter rörande bötesstraff enligt författningarna rörande den allmänna hushållningen, såsom tullstadgan, bränvinsförsäljningsförordningen med flera författningar.

I fråga om förbrytelser mot tullstadgan kunde upplysningar utan svårighet erhållas, enär utslagen i dylika mål samlades hos generaltullstyrelsen, och beträffande öfverträdelser mot öfriga författningar rörande den allmänna hushållningen föreläge ej något behof af särskilda åtgärder till beredande af upplysningar derom, enär erfarenheten visade, att återfallen i dessa öfverträdelser, hvilka vore förenade med utöfning af näring i hemmet eller å annan bestämd plats, nästan alltid förekomme inom samma ort, der de föregående öfverträdelserna blifvit begångna, och der dessa till följd deraf i de flesta fall vore kända.

Ej heller disciplinstraff af arrest, som ålades till krigsmagten hörande personer, vore enligt komiténs mening af beskaffenhet, att särskild anordning för tillhandahållande af upplysning om desamma vore erforderlig, särskildt som anteckning derom gjordes i de för krigsmagten påbjudna straffjournalerna.

Att uppgifter angående för snatteri ådömda bötesstraff ansågs böra insamlas, berodde på den betydelse nämnda bestraffning under vissa förutsättningar skulle tilläggas vid ådömande af straff för senare tjufnadsbrott. Enligt strafflagen och strafflagen för krigsmagten skulle nemligen

den, som begår snatteri tredje gången, dömas såsom hade han föröfvat första resan stöld. Dertill komme att de, hvilka gjorde sig skyldiga till snatteri, i talrika fall tillhörde den mera rörliga befolkningen, och att förty, derest uppgifter om den ålagda bestraffningen ej insamlades, det kunde i särskilda fall uppstå svårigheter att om dem inhemta de för utmätande af straff för tjufnadsbrott erforderliga upplysningar.

I fråga om sättet, hvarpå ändamålet med insamlande af uppgifter om ådömda bestraffningar lämpligast kunde vinnas, ansåg komitén svårigheter möta såväl mot en sådan anordning, att upplysningarna skulle af presterskapet tillhandahållas, som afven deremot att tidningen »Polisunderrättelser» för ändamålet fullständigades. Uppgifternas insamlande hos presterskapet skulle förorsaka detta väsentligt besvär och dessutom mången gång vålla svårigheter att utröna, hvarest upplysningar i ett gifvet fall vore att söka. Mot ett användande af »Polisunderrättelser» för ifrågavarande syftes vinnande talade särskildt den omständigheten, att deraf fara uppstode för allt för stor offentlighet åt uppgifterna om de ringare förbrytelseerna. Anordningen skulle alltså vara egnad att tillskynda dem, som gjort sig skyldiga till dessa förseelser, skada för all framtid på ett sätt, som ingalunda kunde anses rättfärdigadt af det allmännas intresse att åt myndigheterna bevara kännedom om slika förseelser för möjligen inträffande fall. Dertill komme, att tidningen skulle så växa i omfång, att det blefve synnerligen svårt att i ett särskildt fall taga reda på de upplysningar, som för fallet i fråga vore af betydelse. Om ock register utgäfves, torde icke kunna undvikas, att dessa under tidernas lopp utväxte till ett omfång, som försvårade öfversigten och förorsakade, att i synnerhet uppsökande af personer med allmänt förekommande namn blefve svårt och tidsödande.

Komitén ansåg under sådant förhållande sig böra förordade sakens ordnande genom inrättande af en särskild anstalt med uppgift att samla och tillhandahålla upplysningar rörande dömda förbrytare.

Uppgifternas spridning till obehörige och i allmänhet utöfver hvad nödvändigheten kräde kunde då genom lämpliga föreskrifter förekommas; hvarjemte den största möjliga säkerhet skulle vinnas för rigtigheten och fullständigheten af de upplysningar, som tillhandahölles, i det särskild med göromålen förtrogen person finge till åliggande att meddela dessa upplysningar med ledning af originaluppgifter från domstolarne. Kostnaderna för en sådan inrättning blefve, i förhållande till de fördelar, som kunde af densamma vinnas, synnerligen måttliga.

I enlighet med den uppfattning, som sålunda uttalats, förordade komitén inrättande af straffregister i justitiedepartementet och framlade utarbetadt förslag till förordning angående straffregister, innehållande detaljerade

bestämmelser om registrets anordnande, uppgifternas insändande, befogenheten att erhålla utdrag ur registret och andra i sammanhang dermed stående föreskrifter.

Komitén öfverlemnade derjemte förslag till förändrad lydelse af 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen i syfte att bereda nödigt skydd för straffregistret och förebygga deri tillgängliga upplysningars spridning i vidare mån än det allmänna intresset påkallade.

Sedan öfver det af komitén utarbetade förslag till förordning angående straffregister utlåtanden afgifvits af samtliga hofrätter äfvensom af kammarrätten och fängvårdsstyrelsen, öfverlemnade Kongl. Maj:t genom proposition den 31 januari 1896 till Riksdagens pröfning i grundlagsenlig ordning förslag till sådan ändring af 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen, som förutsattes för införande af straffregister i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förenämnda komitéförslag. Det sålunda framställda förslaget till grundlagsändring blef antaget såsom hvilande, men vann ej godkännande af 1897 års Riksdag; hufvudsakligen af den anledning att bestämmelserna, i hvilka fall utdrag af registret skulle få meddelas, ansågos böra erhålla civillags helgd.

I anledning af hvad sålunda förekommit lät statsrådet och chefen för justitiedepartementet upprätta förslag till lag om straffregister, upptagande bestämmelser i nära öfverensstämmelse med hvad komitén föreslagit ej blott om hvad som omedelbarligen rörde rätten att meddela utdrag af straffregistret utan äfven i hufvudsak om registrets anordning samt derom, i hvilka fall uppgifter till registret skulle lemnas och under hvilka förutsättningar uppgift skulle från registret afskiljas.

I vissa delar företedde dock lagförslaget afvikelser från komiténs förslag.

Sålunda innehöll lagförslaget, att straffuppgift skulle lemnas jemväl om en hvar, som förklarats ovärdig att i rikets tjenst nyttjas eller att vidare föra andras talan inför rätta. Till stöd för denna bestämmelse anfördes af departementschefen vid ärendets föredragning inför Konungen den 22 september 1899, att sådan ovärdighet kunde ådömas utan sammanhang med straff, som i och för sig föranledde anteckning i straffregistret, och att det vore af ej ringa vikt, att registret kunde lemna upplysning om alla de fall, då någon af ifrågavarande, jemväl i statsrättsligt afseende betydelsefulla påföljder vore någon ådömd.

Vidare hade i lagförslaget — i öfverensstämmelse med hvad som föreslagits uti en vid komiténs utlåtande fogad reservation — tillagts en föreskrift om skyldighet för kronofogde eller magistrat, som verkställt in-drifning af böter för snatteri, att derom lemna uppgift till registret.

Hvad komitén anfört emot införandet af en dylik föreskrift ansåg nemligen departementschefen ej böra föranleda till något undantag från den viktiga regeln, att anteckning i straffregistret skulle ske om straffs verkställighet, när denna kan ega betydelse för tillämpningen af stadgandena om återfall.

Slutligen innehöll lagförslaget — i motsats till komitéförslaget, som begränsat rätten att erhålla utdrag ur straffregistret till vissa myndigheter — att befogenheten att förordna om meddelande af utdrag ur straffregistret åt annan än dessa myndigheter skulle tillkomma Konungen.

Vid lagförslagets granskning i högsta domstolen anmärktes, bland annat, af fyra domstolens ledamöter, att då det ansetts vara af synnerlig vikt, att bestämmelserna derom, i hvilka fall utdrag af straffregistret skulle få meddelas, erhöles civillags helgd, det med denna åsigt icke syntes stå väl tillsammans, att, på sätt lagförslagets 8 § 2 mom. innebure, tillfälle skulle beredas icke blott offentlig myndighet, utan äfven enskilda personer att erhålla tillstånd att bekomma utdrag af straffregistret.

I anledning af denna anmärkning har i lagförslagets 8 § vidtagits den ändring, att Kongl. Maj:ts tillstånd till utbekommande af utdrag ur registret skall kunna gifvas, förutom åt myndighet, allenast åt enskild, hvars rätt må vara beroende på förhållande, derom straffregistret kan innehålla upplysning.

Mot lagförslaget, sådant det nu föreligger, har utskottet, vid granskning, ej funnit anledning till någon erinran, och får utskottet alltså, hemställa,

att Riksdagen ville, under förutsättning, att det vid 1899 års riksdag till hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antagna förslag om ändring i § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen i syfte att deri införa skydd mot obehörigt meddelande af utdrag ur straffregistret varder bifallet, antaga det förslag till

Lag om straffregister,

som innefattas uti nu föreliggande proposition.

Stockholm den 13 februari 1900.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herr *Lindhagen*: »I det förslag till ändring af tryckfrihetsförordningen, som vid 1899 års riksdag antogs hvilande i syfte att bereda skydd mot obehörigt meddelande af utdrag ur straffregistret, inrycktes uttrycklig föreskrift derom, att bestämmelserna, i hvilka fall registerutdrag finge meddelas, borde erhålla civillags helgd.

Det härefter uppgjorda förslaget till lag om straffregister upptog emellertid, att registerutdrag skulle få utgifvas, utom på sätt komiterade föreslagit till vissa myndigheter, äfven till enskilda personer efter Konungens bepröfvande för hvarje särskildt fall. Detta innebär således väsentligen allenast den omgången, att genom civillag uppdrages åt Konungen att i administrativ väg närmare besluta i ämnet.

Med anledning af högsta domstolens häremot framställda anmärkning har i det nu framlagda lagförslaget endast vidtagits den ändring i affattningen, att utdrag får utgifvas till enskild, hvars rätt må vara beroende på upplysning ur registret. Detta innebär dock i hufvudsak ej någon ytterligare begränsning, då Konungens pröfning i det särskilda fallet enligt sakens natur ej kunnat afse något annat afgörande. Men beträffande den sväfvande frågan, i hvilka fall och i hvad mån en enskilds verkliga rätt skall anses beroende af uppgift ur registret — en sak, hvarom redan nu de mest olika meningar framkomma — derutinnan lemnas fortfarande ingen ledning i sjelfva lagen.

Riksdagens uppfattning, att de fall, i hvilka utdrag af registret får meddelas, böra genom civillag noga begränsas och regelbindas, är sålunda väsentligen åsidosatt genom den nu föreslagna bestämmelsen, att registerutdrag må efter Konungens bepröfvande utlemnas till enskilda.

Det har icke heller kunnat anföras något skäl, som tvingat till att i lagen upptaga berörda af komiterade ej ifrågasatta, mot Riksdagens önskingar stridande och af högsta domstolen afstyrkta bestämmelse. Tanken på inrättandet af ett straffregister är uteslutande framsprungen ur angelägenheten att befrämja ett likformigt och rättvist utmätande af straff för begångna brott. Intet öfverklagadt missförhållande eller yppadt behof kan deremot åberopas för att straffregistret derutöfver bör, på sätt nu ifrågasatts, betjena enskilda i deras rättsangelägenheter. När registret blifvit en verklighet och erfarenheter vunnits, torde detsamma visserligen möjligen

kunna brukas äfven till nya ändamål. Men då skola dessa noga bestämnas i civillagen och icke till Konungens omedelbara afgörande i statsrådet ytterligare hopas en mängd detaljbestyr, från hvilka han skäligen bör vara befriad.

På grund af hvad sålunda anförts anser jag, att utskottet bort tillstyrka följande lydelse af andra stycket i 8 §:

Till annan myndighet, än nu är sagdt, skall registerutdrag lemnas, der Konungen för särskildt fall dertill gifvit tillstånd.»

Herr *Björlin* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
